

Gotlands
Ornitologiska Förening

YTTRANDE

Datum

2013.10.26

Energimyndigheten

Box 310

631 04 Eskilstuna

Dnr 2010-5138

Yttrande över revidering av förslag till nya områden som riksintresse för vindbruk

Gotlands Ornitologiska Förening (GOF) har tagit del av Energimyndighetens reviderade förslag på nya riksintresseområden för vindbruk. Föreningen lämnar här synpunkter och kommentarer, dels generellt dels inriktat på Gotland. GOF är regional del av Sveriges Ornitologiska Förening (SOF) och BirdLife International.

Allmänt

För allmänna synpunkter hänvisas till föreningens tidigare remissvar, vilka kvarstår även efter denna revidering av förslaget. Vi påpekade en rad brister i vårt tidigare yttrande och framhöll att det är befogat att diskutera dels underlaget för utpekandet dels själva metoden med utpekandet. I det reviderade förslaget har Energimyndigheten undantagit Natura 2000-områden liksom naturreservat på land – det är bra men otillräckligt eftersom detta delvis motsägs av det andra kriteriet som införts (redan projekterade områden).

En annan brist är att fågelskyddsområden liksom områden som utpekats som värdefulla (t.ex. SPA) inte beaktats. Sådana områden kan inte bebyggas med vindkraftverk eftersom det skulle medföra skador och risker som är oacceptabla och strider mot lagstiftning och nationella, unionsrättsliga och internationella åtaganden. Här bör även påtalas att det krävs att tillräckliga skydds zoner runt sådana områden beaktas. Vi inser att Energimyndigheten av något skäl inte förordar en annan metod för att utpeka riksintressen som tar hänsyn till andra värden än vindkraftsbolags egenintressen. Vi skulle här vilja belysa att Energimyndighetens arbete medför betydande kostnader. Framförallt för ideella föreningar men även för vindkraftsbolagen som myndigheten vurmar för eftersom myndigheten vägleder vindkraftsindustrin in på områden som inte kan bebyggas och därmed kommer innebära stora planerings- och projekteringskostnader för projekt som aldrig kommer att genomföras.

Det är positivt att Energimyndigheten har insett att det finns brister med dess metod för utpekandet. Att t.ex. Gotland fick en orimligt stor ytandel utpekad har nu Energimyndigheten till och med skrivit ut i det nya remissunderlaget och det har medfört att i det reviderade förslaget har ytan minskats ned.

Varför Energimyndigheten gör bedömningen att områden där projektering påbörjats ska kvarstå som riksintressen är oklart. De skäl som redovisas antyder starkt att det är enskilda vindkraftsbolags önskemål. Utpekandet av riksintresseområden ska dock inte styras av vindkraftsföretag och Energimyndigheten frångår sitt myndighetsuppdrag när de så tydligt går vindkraftsindustrins ärenden. Energimyndigheten anger vad de anser vara projektering och listar ”inlett myndighetssamråd, tecknat markägaravtal, genomfört vindmätningar och där det finns investeringsvilja”. Är det rimligt och korrekt att ett riksintresse har beslutats utifrån sådan grund? Om dessa projekt skulle vara möjliga att genomföra (avseende t.ex. miljölagstiftning) så hindras inte detta av att de inte blir utpekade som riksintresse eftersom vindkraft kan byggas även utanför riksintresseområden. Snarare är det förhållandet att flera (många?) vindkraftsbolag inte känner sig

trygga med att kunna slutföra sina projekt eftersom de inte valt lämpliga lokaliseringar. Men genom utpekande av riksintresseområden kan bolagen åberopa riksintresset som skäl när reseterande argument tryter.

Om förslaget fastställs och det blir aktuellt med prövning i något sådant område vore det intressant att i samband med det initiera en juridisk prövning kring riksintressets bärighet (med utgångspunkt från bakgrunden till utpekandet). Att Energimyndigheten låter områden kvarstå vilka har prövats i domstol och där bedömts omöjliga att bebygga är högst märkligt utifrån flera aspekter. En naturlig följd i arbetet med riksintressen vore att istället beakta detta och givetvis inte föreslå sådana områden. Det är även lämpligt att inte bara undanta de enskilda fallen utan att behandla sakskalet bakom och därmed beakta andra områden med förväntade likheter. Om Energimyndigheten gör utpekanden utan att ta sådan hänsyn, även om det kan tyckas vara en god sak för vindkraftsbolag, kommer det att resultera i att områden som egentligen är olämpliga att utpeka blir föremål för projektering med onödiga prövningar i domstolar och kostnader för samhället, företaget och organisationer.

För att kunna fortsätta bygga vindkraft på Gotland krävs investeringar i nya elförbindelser med fastlandet. Sådana investeringar innebär stora kostnader men också att det uppstår ett högt tryck på att exploatera för att investeringen ska ”bära sig”. Utpekade riksintressen har därför en viktig roll i detta sammanhang eftersom de blir investerarnas riktmärke för vilken utbyggnad som antas vara möjlig. En sådan investering kräver också att det gotländska stamnätet byggs ut rejält. Energimyndigheten kan inte fransäga sig ansvar i detta. Som vi påpekat tidigare är en stor majoritet av de utpekade områdena inte möjliga att bebygga med vindkraft. Detta illustrerar hur olämplig Energimyndighetens metod för utpekandet är.

Områden på Gotland

Samtliga föreslagna områden på Gotland har stora eller mycket stora svårigheter för att kunna bebyggas med vindkraftverk enligt gällande miljölagstiftning och rättspraxis. Några konkreta exempel anges nedan.

I015. Området Mästermyr på Gotland, där Mark- och miljööverdomstolen beslutat att området inte är möjligt att bebygga med vindkraft (MMÖD M 8344-11) är fortfarande medtagen i förslaget. Att Energimyndigheten väljer att föreslå ett område för vindkraft, trots att domstol prövat möjligheterna och funnit att det inte är möjligt, är inte bara orimligt – det är ett flagrant övergrepp på rättssäkerheten. Hur motiverar myndigheten att det utgör ett riksintresse att bygga vindkraftverk i ett område där det fastställts att ett sådant förfarande bryter mot nationell och internationell lagstiftning? Detta kan inte tolkas på annat sätt än att Energimyndigheten uppmanar till lagbrott? Området föreslås utgå.

I009. Området Lojsta hed har varit föremål för vindkraftsplaner genom bolaget Triventus men enligt bolagets egna undersökningar av möjligheterna har det framkommit att området inte är möjligt att exploatera eftersom naturvärdena är höga. Utan att närmare beskriva området här kan det framhållas att området hyser mycket höga naturvärden (inte minst ornitologiska) och en utbyggnad av vindkraft skulle inte vara förenlig med miljölagstiftning inom Sverige och EU. Området föreslås utgå.

I013. Området Forsvidar/Forsviden utgörs av mycket unika naturmarker med mycket höga naturvärden. En syn som delas av länsstyrelsen och naturvårdsverket som även beskriver området som ett av de få kvarvarande oexploaterade och opåverkade större sammanhängande områden av vildmarkskaraktär på Gotland. Exploatering skulle vara helt i strid med gällande lagstiftning och rättspraxis. Bolaget wpd har lämnat in ansökan om tillstånd för vindkraftspark i norra delen och detta ärende har alltså ännu inte prövats. Vår bedömning är att projektet kommer att avslås i sin helhet. Det södra området (Forsviden) är under planering av ett annat bolag (privatpersoner) och har samma förutsättningar som norra delen. Området föreslås utgå.

I006. Området Boge är också ett ärende som är under prövning. Bolaget Boge Vindbruk AB har lämnat in en ansökan om tillstånd för vindkraftverk samt ansökan om dispens från artskyddsförordningen eftersom bolaget söker om att bygga mitt i örnrevir. Området har höga naturvärden och ett mycket värdefullt våtmarkskomplex (delar är Natura 2000-området Bojsvätar). Vår bedömning är att projektet inte kan beviljas tillstånd. Området föreslås utgå.

I007. Området Näsudden var tidigare undantaget i förslaget men är nu inkluderat. Området är redan bebyggt med vindkraftverk varför ett riksintresse där inte kan syfta på att området ska bebyggas. Vindkraftverken i området har medfört skador på fågellivet som är oacceptabla. Även det kontrollprogram som genomförts under flera år visar att skadorna på fågellivet är mycket stora. Mot bakgrund av den kunskap som finns idag är det högst sannolikt att göra bedömningen att en nybyggnation inte skulle kunna tillåtas om den ansöktes om idag. Har Energimyndigheten tagit del av och förstått innehållet i forskningsrapporterna från Näsudden eller Smöla i Norge? Området föreslås utgå.

Slutsats

Som vi påtalade i förra yttrandet inger förslaget en falsk bild av möjligheterna för utbyggnad på Gotland vilket ännu gäller efter revideringen. Detta riskerar att vilseföra politiker både lokalt och på riksplån men även andra myndigheter och vindkraftsbolag m.fl. vilket skapar onödiga konflikter, extra arbete och ett stort slöseri med privata medel och samhällsresurser. I praktiken innebär kartan att den inte kan fungera som det stöd och överblick den var tänkt som.

Vi hävdar vidare att det råder alltför osäkra förhållanden kring utpekandet av riksintresseområden. Att det av rättssäkerhetsskäl skulle vara motiverat att undanta ”projekterade områden” när kriterierna inte uppfylls är en högst rättsosäker hantering och direkt olämplig myndighetsutövning.

Vi rekommenderar att Energimyndigheten avstår från att besluta om förslaget och istället utreder hur Energimyndighetens roll vad gäller vindkraftsutbyggnad kan hantera de frågor som berör ämnet. Utifrån kända komplikationer bör myndigheten kunna efterfråga en utredning hos regeringen – det hade varit att ta ansvar för sin roll och för frågan!

På uppdrag av styrelsen för
Gotlands Ornitologiska Förening
Visby 26 oktober 2013

Måns Hjernquist
Ordförande

Gotlands Ornitologiska Förening
c/o Måns Hjernquist
Sproge Snoder 806
623 44 Klintehamn
Tele: 0498-24 42 63
Mobil: 0702-25 32 91
E-post: gof@blacku.se